

Hoofdpijnen wetsvoorstel WWB-maatregelen na behandeling TK

Het wetsvoorstel 'Wet maatregelen Wet werk en bijstand en enkele andere wetten' (Wet maatregelen WWB) is op 11 februari 2014 door de Tweede Kamer aangenomen. Indien ook de Eerste Kamer het wetsvoorstel aanneemt, dan zal de Wet werk en bijstand (WWB) per 1 januari 2015 op een aantal onderdelen worden aangepast. Het wetsvoorstel en de nota van wijziging zijn gepubliceerd op [rijksoverheid.nl](http://www.gemeenteloket.minszw.nl/dossiers/werk-en-inkomen/wwb/kamerstukken) en [gemeenteloket](http://www.gemeenteloket.minszw.nl/dossiers/werk-en-inkomen/wwb/kamerstukken) (<http://www.gemeenteloket.minszw.nl/dossiers/werk-en-inkomen/wwb/kamerstukken>).

Tijdens de behandeling in de Tweede Kamer zijn enkele amendementen ingediend. Het gemeenteloket zet voor gemeenten alvast de belangrijkste voorstellen op een rij. De veranderingen zijn op hoofdpijnen samengevat. De regelgeving is in het wetsvoorstel uiteraard veel gedetailleerder beschreven. In een aantal gevallen zijn er uitzonderingen, waar in dit document niet op in zal worden gegaan

Ingangsdatum

De ingangsdatum van het wetsvoorstel was voorzien op 1 juli 2014. De inwerkingtreding is echter voor die wijzigingen die beoogd waren per 1 juli 2014 in werking te treden, uitgesteld tot 1 januari 2015.

Kostendelersnorm in de bijstand

In de bijstand wordt de 'kostendelersnorm' ingevoerd, waarbij de bijstandsuitkering lager wordt naarmate meer personen hoofdverblijf hebben in dezelfde woning. Er wordt hierbij gekeken naar het aantal personen dat in dezelfde woning woont. Het inkomen van een meerderjarig kind of medebewoner wordt niet verrekend met de bijstandsuitkering van andere leden van het huishouden, mits de betrokkene geen gezamenlijke huishouding voert.

Tabel: normbedragen volgens kostendelersnorm

Aantal volwassenen in een huishouden	Individuele norm		Totale bijstandsnorm indien allen bijstand ontvangen
	Normhoogte per persoon	Netto bedrag per persoon ¹	
Eénpersoonshuishouden	70%	€ 948,18	70%
Tweepersoonshuishouden	50%	€ 677,27	100%
Driepersoonshuishouden	43 ¹ / ₃ %	€ 586,92	130%
Vierpersoonshuishouden	40%	€ 541,82	160%
Vijfpersoonshuishouden	38%	€ 514,73	190%
Algemeen	Totale bijstandsnorm gedeeld door aantal leden	Normhoogte vermenigvuldigd met normbedrag	40% + (aantal leden huishouden) x 30%

¹ Bedrag gebaseerd op bijstandsnorm voor personen tussen 21 jaar en AOW-gerechtigde leeftijd geldend op 1 januari 2014

	huishouden		
--	------------	--	--

Als het wetsvoorstel wordt aangenomen dan is de beoogde inwerkingtreding van de kostendelersnorm voor nieuwe bijstandsgerechtigden 1-1-2015 en voor bestaande bijstandsgerechtigden 1-7-2015. Naar schatting zal 10% van de huishoudens met een bijstandsuitkering met de kostendelersnorm te maken krijgen. De wijziging van de bijstandssystematiek kan gevolgen hebben voor de wijze waarop de hoogte van de beslagvrije voet wordt vastgesteld. Artikel 475d van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is in die zin aangepast.

Kostendelersnorm in de IOAW en IOAZ

Ook in de IOAW en IOAZ wordt de kostendelersnorm ingevoerd. De uitkering gaat naar 50% indien iemand met één of meerdere personen hoofdverblijf heeft in dezelfde woning. In tegenstelling tot de kostendelersnorm in de bijstand, blijft de uitkering altijd op 50% ongeacht het aantal mensen waarmee betrokkene hoofdverblijf heeft in dezelfde woning. De wijziging gaat in per 1 juli 2015.

Intensivering armoedebeleid, verruiming van individuele bijzondere bijstand, beperking van categoriale bijzondere bijstand en individuele inkomensvoet

Het wetsvoorstel beperkt de mogelijkheden voor categoriale bijzondere bijstand. Dat betekent dat de ruimte voor gemeenten om groepen mensen extra inkomensondersteuning te geven voor aannemelijke kosten die verband houden met kenmerken van de groep waar ze toe behoren wordt beperkt. Tegelijk krijgen gemeenten meer financiële ruimte om via individueel maatwerk aanvullende inkomensondersteuning te leveren. Op grond van de afspraken in het regeerakkoord is er in 2014 € 80 miljoen en vanaf 2015 structureel € 100 miljoen per jaar extra beschikbaar voor het armoede- en schuldenbeleid. Het grootste deel van deze middelen gaat naar gemeenten. Gemeenten kunnen deze middelen onder andere inzetten voor het verstrekken van individuele bijzondere bijstand. Daarnaast worden per 1 juli 2014 de mogelijkheden voor het verstrekken van categoriale bijzondere bijstand in de vorm van een aanvullende zorgverzekering, danwel een bijdrage in de premie van een dergelijke verzekering verruimd. De centrale inkomensnorm die hierbij van toepassing was, is namelijk komen te vervallen. Gemeenten die reeds per 1 januari 2014 voor wat betreft deze vorm van categoriale bijzondere bijstand vooruitgelopen hebben op de in het oorspronkelijke wetsvoorstel aangekondigde inkomensverruiming, kunnen deze ongewijzigd voortzetten.

Verlaging uitkering bij ernstige misdragingen van bijstandsgerechtigden

Het wetsvoorstel verbindt het zich onthouden van zeer ernstige misdragingen tegen uitvoerders van de wet als zelfstandige verplichting aan het recht op bijstand². Onder zeer ernstige misdragingen moeten diverse vormen van agressie of geweld worden verstaan, waarbij sprake moet zijn van verwijtbaarheid en van gedrag jegens het college, jegens ambtenaren of zijn eigendommen, dat in het normale menselijke verkeer in alle gevallen als onacceptabel kan worden beschouwd. Als een bijstandsgerechtigde dit soort ernstige misdragingen toch pleegt, heeft de gemeente de bevoegd- en verantwoordelijkheid om de uitkering tijdelijk te verlagen. Daarnaast is een strafrechtelijke vervolging mogelijk. Deze wijziging gaat ook gelden voor de cliënten van UWV en SVB.

Algehele arbeids- en re-integratieverplichting

In het wetsvoorstel was opgenomen dat de mogelijkheden voor ontheffing van de arbeidsverplichting op verzoek van de alleenstaande ouder met een kind jonger dan 5 jaar werd afgeschaft. Dit voorstel gaat niet meer door. De ontheffingsmogelijkheid van de arbeidsverplichting (sollicitatieplicht) op verzoek van de alleenstaande ouder met een kind jonger dan 5 jaar blijft in stand. De re-integratieplicht blijft onverkort van toepassing.

² In de huidige situatie zijn zeer ernstige misdragingen een verzwarende omstandigheid die tot een hogere of langdurigere verlaging van de bijstand kan leiden.

Tegenprestatie naar vermogen

Er is ingevolge de nota van wijziging geen sprake meer van een generieke verplichting die voor iedereen geldt. Terwijl het ook niet zo is dat gemeenten maar kunnen doen wat ze willen.

De gemeente moet het aan bijstandsgerechtigden opdragen van een significante tegenprestatie regelen bij verordening. Dit biedt de gemeente de ruimte voor het leveren van individueel maatwerk. Daartoe is het college ingevolge de aanpassing in de nota van wijziging verplicht expliciet beleid te ontwikkelen betreffende de inhoud, omvang en duur van de tegenprestatie. In deze verordening kunnen gemeenten vervolgens o.a. opnemen dat vrijwilligerswerk van een bepaalde inhoud en omvang als tegenprestatie is te kwalificeren. Tevens kan de gemeenteraad in de verordening de bepaling opnemen dat, als de belanghebbende mantelzorg verricht, het college kan besluiten dat de belanghebbende geen tegenprestatie wordt opgedragen, zolang hij mantelzorg verricht. De tegenprestatie mag het re-integratiebeleid niet doorkruisen. Het college voert dit beleid vervolgens uit.

Verder is ook geregeld dat het college geen tegenprestatie oplegt aan alleenstaande ouders die de volledige zorg hebben voor een of meer ten laste komende kinderen tot vijf jaar.

Harmonisering van diverse arbeidsverplichtingen

Met het wetsvoorstel worden een aantal verplichtingen en de bijhorende maatregel in de bijstand geharmoniseerd. Gemeenten stellen binnen het wettelijk kader de hoogte en duur van de maatregel – voor het geval de verplichting niet wordt nageleefd – vast in een verordening. De geharmoniseerde verplichtingen betreffen de volgende:

- a. Een bijstandsontvanger moet aangeboden arbeid aanvaarden en behouden;
- b. Een bijstandsontvanger moet zich op verzoek van de gemeente inschrijven bij een uitzendbureau;
- c. Alvorens eigener beweging naar een andere gemeente te verhuizen, moet een bijstandsontvanger naar vermogen proberen in die andere gemeente naar algemeen geaccepteerde arbeid zoeken;
- d. bereid zijn om te reizen over een afstand met een totale reisduur van 3 uur per dag, indien dat noodzakelijk is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid.
- e. bereid zijn om te verhuizen, indien het college is gebleken dat er geen andere mogelijkheid is voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, en de belanghebbende een arbeidsovereenkomst met een duur van tenminste een jaar en een netto beloning die ten minste gelijk is aan de voor de belanghebbende geldende bijstandsnorm, kan aangaan;
- f. Een bijstandsontvanger moet er alles aan doen om kennis en vaardigheden te verkrijgen en te behouden, die noodzakelijk zijn voor het naar vermogen verkrijgen, het aanvaarden of het behouden van arbeid;
- g. Kleding, gebrek aan persoonlijke verzorging of gedrag van een bijstandsontvanger mag het verkrijgen, aanvaarden of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid niet belemmeren;
- h. Een bijstandsontvanger moet gebruik maken van door de gemeente aangeboden voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling en meewerken aan onderzoek naar zijn of haar mogelijkheden tot arbeidsinschakeling;

Maatregelenbeleid arbeidsverplichting

Als een bijstandsgerechtigde een van deze verplichtingen niet naleeft dan leidt dat tot een verlaging van de uitkering van 100% gedurende minimaal één maand en maximaal drie maanden.

De gemeente heeft de ruimte om deze maatregel af te stemmen op de omstandigheden van de bijstandsgerechtigde en als elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt, hoeft een maatregel niet te worden opgelegd. Bovendien krijgt de gemeente de ruimte om een alternatief maatregelbeleid vast te stellen, uitgaande van een recidivistelsel. Dit moet dan in een verordening worden vastgelegd. Het alternatief werkt als volgt. Als een betrokkene zich niet houdt aan de verplichtingen kan een maatregel worden opgelegd van minimaal één maand 100% verlaging van de uitkering, maar de inhouding op de uitkering kan worden gespreid over maximaal drie maanden. Bij een eerste recidive moet de opgelegde maatregel zwaarder zijn dan de eerste opgelegde maatregel en is spreiding niet meer mogelijk. Bij de derde en verdere recidives geldt een maatregel van 100% verlaging van de uitkering voor een periode van drie maanden. Een recidive is een overtreding die geconstateerd wordt binnen 12 maanden na de vorige geconstateerde overtreding. De gemeente krijgt de mogelijkheid om als een maatregel nog niet helemaal is opgelegd het restant van de maatregel in te trekken als de betrokkene tot inkeer komt. Bij de beoordeling of de maatregel uit de verordening die bij het niet nakomen van geharmoniseerde verplichtingen staat, daadwerkelijk moet worden toegepast, spelen uitdrukkelijk de individuele omstandigheden van het geval een uiterst belangrijke rol.

Vier weken zoektijd

In het wetsvoorstel werd voorgesteld om de vier weken zoektijd uit te breiden naar personen van 27 jaar en ouder. Deze wijziging gaat niet door. De vier weken zoektijd blijft gehandhaafd voor jongeren tot 27 jaar.

Uitzondering MKOB van de middelentoets WWB

De Mogelijkheid koopkrachttegemoetkoming ouderen (MKOB) wordt per 1 januari 2015 uitgezonderd van de middelentoets WWB

Overzicht belangrijkste wijzigingen en ingangsdatum

Wijziging	Ingangsdatum
Kostendelersnorm in bijstand	1 januari 2015
Kostendelersnorm in IOAW en IOAZ	1 juli 2015
Intensivering armoedebeleid	2014
• Individualisering langdurigheidstoelage	1 januari 2015
• Afschaffen categoriale bijzondere bijstand (cbb) m.u.v. CAV	1 januari 2015
• Opheffen inkomensgrens cbb in vorm van CAV	1 juli 2014
Verplichting zich te onthouden van zeer ernstige misdrijvingen jegens uitvoerende instanties	1 januari 2015
Tegenprestatie naar vermogen	1 januari 2015
Harmonisering van diverse arbeids- verplichtingen	1 januari 2015
Maatregelenbeleid arbeidsverplichting	1 januari 2015
Uitzondering MKOB van middelentoets WWB	1 januari 2015